

Tiina Haapasalo
Vihreä kasvu

HE 154/2022 vp Valtion talousarvio vuodelle 2023

Eduskunnan Valtiovarainvaliokunnan liikennejaostolle

Perusväylänpito

Perusväylänpidon rahoitus vuodelle 2023 on 1,29 mrd.€, joka on yli 100 M€ vähemmän kuin keskimäärin kuluvalle hallituskaudella. Kun otetaan huomioon kustannustason nousu, johtaa tämä rahoitus tiestön korjausvelan kasvuun ensi vuonna.

Valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnittelussa tavoitteeksi on asetettu 1,4 mrd.€ taso perusväylänpidossa. Tavoitetasolla korjausvelan kasvu voitaisiin kääntää pidemmällä aikavälillä laskuun ja tehdä lukuisia pieniä parannuksia liikenneväylillä.

Investoinnit

Valtion liikenneverkkoon investoidaan 474 miljoonaa euroa, joka on jonkin verran alle pidempiaikaisen keskimääräisen investointitason. Budjettiriihen yhteydessä päätettiin noin 200 M€ uusista investoinneista, joiden kustannuksista pääosa toteutuu myöhempinä vuosina.

Investoinneista 365 miljoonaa euroa kohdistuu uusiin investointeihin, elinkaarihankkeiden takaisinmaksuun käytetään 108 miljoonaa euroa. Näiden lisäksi valtio avustaa kaupunkiseutujen liikennehankkeita 24 miljoonalla eurolla ja yksityisteiden pitoa 23 miljoonalla eurolla.

Elinkeinoelämä pitää hyvänä, että budjetin yhteydessä on linjattu Joutseno-Luumäki kaksoisraiteen edistäminen, vaikka rahoitusta hankkeen käynnistämiseen ei vielä ole vuodelle 2023.

Vaikutukset kuljetusketjujen toimivuuteen ja elinkeinoelämän kilpailukykyyn

Liikenneväylien kunnolla on keskeinen merkitys yrityslogistiikan sujuvuuteen ja häiriöttömyyteen. Liikenneväylien rapistumiskehitys on väärä suunta ja sen vuoksi elinkeinoelämä on toistuvasti viestinyt perusväylänpidon rahoitustason merkityksestä. Kustannustasojen nousu ja inflaatiokehitys heikentävät tilannetta entisestään.

Elinkeinoelämä on huolissaan pääväylien rahoituksesta pitkällä aikavälillä. Pääteiden akuutti parantamistarve on 2–3 miljardia euroa, pääraitojen 1,5–2 miljardia. Elinkeinoelämä on pahoillaan siitä, että valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman rahoitusta ei ole voitu pitää vakaana suunnitelman mukaisesti.

EK toivoo, että suunnitelman vuositason kehittämisrahoitusta kasvatetaan vastaamaan pääliikenneverkon kehittämistarpeita ja liikenteen kysyntää erityisesti tiestöllä. Tämä tarkoittaisi investointien nostamista 600 miljoonan euron vuositasolle. Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma muodostaa näkymän tulevaan liikenteelliseen toimintaympäristöön Suomessa. Jos se olisi vakaa ja toteutettaisiin määrätietoisesti, voisivat yritykset arvioida kuljetusten ja liikenteen edellytyksiä osana teollisuuden, kaupan, palvelujen ja matkailun liiketoimintaa, sijoittamista ja tulevia investointeja.

Väylävisio 2050

Elinkeinoelämän järjestöt esittelevät tällä viikolla vision Suomen pääväylien modernisoimiseksi vuoteen 2050 mennessä. Sen taustalla on huoli suomalaisyritysten logistisesta kilpailukyvystä. Ruotsissa investointisuunnitelmat ovat moninkertaiset teillä ja radoilla, myös EU-rahoituksen hyödyntäminen on selvästi korkeammalla tasolla.

Yritysten toimintaympäristö logistiikassa on muuttunut epävakaaksi, joka korostaa pitkäjänteisyyden merkitystä liikenneinfran kehittämisessä. EK:n yritys-kyselyssä kolmannes yrityksistä ilmoittaa tehneensä muutoksia toimitusketjuihin viimeiseen vuoden aikana. Muutoksiin on kaksi syytä: pandemian aiheuttamat häiriöt kansainvälisessä logistiikassa ja Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa. Huoltovarmuus ja yritysten toimintavarmuus haastavat pääväylien kehittämistä jatkossa ja myös epätavallisiin skenaarioihin on varauduttava.